

УДК 378.015.31:37.011.3-051]:7

ГРИЩЕНКО Тетяна

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри музики і хореографії ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»
вул. генерала Батюка, 19, місто Слов'янськ Донецької області, Україна,
84116

E-mail: grichenko.nataly83@gmail.com

ЕСТЕТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ В СИСТЕМІ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

Анотація. У статті зазначено, що в системі вищої педагогічної освіти має бути приділено значну увагу саме естетичному вихованню майбутніх фахівців, розгляду конкретних шляхів та засобів естетичного виховання під час освітнього процесу, що є запорукою активного розвитку духовно-естетичних характеристик молоді. З'ясовано, що важливими завданнями естетичного виховання студентської молоді є формування естетичних понять, поглядів і переконань; творчих здібностей, естетичних мотивів; потреби художнього саморозвитку; художньо-естетичних смаків, почуттів, реакцій; гідного естетичного ідеалу та вміння бачити красу творчості; умінь і навичок творити прекрасне в житті; методичної та теоретичної готовності випускників ЗВО втілювати естетичне виховання в педагогічній діяльності тощо. Підкреслено, що розвиток естетичної культури майбутніх фахівців необхідно здійснювати, враховуючи принципи та особливості їхньої професійної орієнтації, професійної спрямованості в педагогічних ЗВО та виокремлено низку компонентів професіограми майбутнього педагога: художня спрямованість особистості; естетична активність педагога як необхідна складова активної життєвої позиції, активне ставлення до духовних цінностей; наявність і використання професійно-педагогічних і художньо-творчих здібностей життєдіяльності педагога тощо. Акцентовано, що у ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» на факультеті початкової, технологічної та професійної освіти значну увагу приділено естетичному вихованню студентів, серед пріоритетів навчально-виховної роботи на факультеті важливим є створення гуманістично зорієнтованого середовища для активної життєдіяльності студентства, спрямованого на творчий саморозвиток і самореалізацію особистості, насамперед, у процесі культурно-естетичної діяльності, що сприяє переходу студентів в активний суб'єкт виховання, спрямовує на підвищення рівня естетичної культури, уможлиблює визначення й використання творчого потенціалу студентів.

Ключові слова: естетичне виховання, заклад вищої освіти, фахівці педагогічного профілю, майбутні фахівці.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Одним із визначальних стратегічних принципів сучасної освітньої політики в Україні є
© Грищенко Т., 2019

гуманізація освіти як невід'ємної частини реформування та демократизації суспільного життя, в основу якої покладено забезпечення пріоритетності загальнолюдських цінностей, створення умов для розвитку вільної творчої особистості з високим рівнем знань, естетичної культури та духовності. Тому вагомим значенням набуває естетичне виховання молоді, бо воно сприяє пізнанню дійсного світу, вияву певного ставлення до предметів і явищ, що її оточують. Отже, зазначене потребує підготовки естетично компетентної студентської молоді, здатної орієнтуватися на майбутнє й, водночас, шанувати, збагачувати історико-культурну спадщину свого народу.

У чинній нормативно-правовій базі (Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», Концептуальних засадах розвитку педагогічної освіти України та її інтеграції в європейський освітній простір, Національній доктрині розвитку освіти в Україні, Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 рр., Концептуальних засадах та напрямках розвитку вищої освіти в Україні, Концепції виховання дітей та молоді в національній системі освіти, Концепції художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах, Концепції єдиної системи естетичного виховання, Концепції професійно-художньої освіти тощо), спрямованій на оновлення освітньої галузі, утверджуються принципи поваги до культурних надбань, традицій, національного мистецтва, актуалізуються завдання формування художньо-естетичної культури молоді; наголошено на важливості формування в учнівській молоді особистісно-ціннісного ставлення до дійсності та мистецтва, розвиток естетичної свідомості, загальнокультурної та художньої компетентності, здатності до самореалізації, потреби в духовному самовдосконаленні [5], акцентовано на необхідності формування естетичної культури як однієї з складових професійної підготовки майбутнього фахівця [10].

У більшості концепцій, як зауважила С. Сургай, особливу увагу приділено цілеспрямованості процесу естетичного виховання. Його результатом вважають формування здатності сприймати, розуміти, оцінювати, зберігати, переживати й творити красу в повсякденному житті, у праці, у людських стосунках, мистецтві. Складність цього процесу полягає в тому, що необхідно знайти дієві засоби реалізації гармонійної єдності соціального й індивідуального, впливу багатства художньої культури та всіх благ соціального процесу на формування людської особистості [11].

Отже, ці стратегічні державні документи визначають основні цілі, пріоритети, умови, очікувані результати та інші найважливіші положення розвитку освіти в Україні на найближчі десятиліття. Вони вимагають від освітніх закладів неухильного залучення молоді до образотворчого мистецтва, літератури, музики, витоків народної творчості, здобутків української та зарубіжної культури, вироблення здатності повноцінно сприймати прекрасне, гармонійне, досконале в житті, природі, мистецтві, жити й творити за законами краси, забезпечення високої художньо-естетичної освіченості й вихованості особистості.

Наголосимо, що акцентування уваги на естетичному вихованні студентської молоді в системі педагогічної освіти, тобто засобу формування всебічно та гармонійно розвинутої, духовно багатой особистості, є актуальним.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Останні десятиліття в науковій літературі помітно зросла кількість досліджень, які висвітлюють різні аспекти проблеми естетичного виховання в системі педагогічної освіти: культурно-історичний аспект естетичного виховання (С.Мельничук, І.Небесник, О.Цвігун, А.Омельченко, О.Кравчук та ін.); теоретико-методологічний аналіз проблем естетичного виховання (О.Дивненко, К.Долгов, С.Долуханов, А.Зись, М.Киященко, А.Лаврецький, Л. Левчук, В.Панченко та ін.); теорія та методика естетичного виховання молоді (Н.Калашник, Л.Масол, О.Отич, Л.Печко, С.Раппопорт, О.Торшилова, А.Щербо та ін.); місце та значення естетичної культури в системі виховання особистості (О.Апраксина, І.Бех, Г.Буров, Л.Вишнякова, Н.Волошина, Б.Неменський, М.Нечипоренко, І.Сташевська, Т.Танько, Т.Цвеліх та ін.); естетичне виховання й естетична освіта учнівської молоді (М.Артеменко, Д.Джола, О.Дем'янчук, С.Жупанін, І.Зязюн, Л.Коваль, О.Ростовський, Г.Тарасенко, Г.Шевченко та ін.); естетичне виховання студентської молоді у вищій школі (А.Алексюк, І.Андрощук, А.Арсеньєв, О.Бованенко, Л.Глазунова, І.Кохан, В.Кудін, Т.Кутузова, Г.Троцько, І.Ушакова та ін.); педагогічні умови естетичного виховання студентів як майбутніх педагогів (В.Бутенко, Л.Дубовик, І.Корольова, Г.Падалко та ін.); залежність педагогічного забезпечення від особистості викладача, його естетичної та педагогічної культури (Х.М.Д.Бані-Ісса, Ю.Максимчук, Н.Миропольська, О.Софіщенко, О.Рудницька, О.Шевнюк та ін.).

Аналіз наукових джерел уможливило зазначити, що в закладах освіти необхідно створити оптимальні педагогічні умови для формування естетичної культури молоді; оволодіння ефективними способами, формами й методами реалізації завдань естетичного виховання молодого покоління, з їх підготовки до участі в естетизації всіх галузей соціально-економічного життя, використання надбань культури як універсального засобу розв'язання соціальних проблем [6].

Формування цілей статті (постановка завдання). Мета статті полягає у висвітленні змісту та особливостей сучасного естетичного виховання в системі професійної підготовки фахівців педагогічного профілю.

Виклад основного матеріалу дослідження. Загальновідомо, що провідною методологічною основою естетичного виховання є естетика, яка своїм предметом має дослідження чуттєвої культури людини. Слово «естетика» (aistheticos) – грецького походження, у перекладі означає – той, що має відношення до чуттєвого сприйняття. У ракурсі наукових думок Б.Лихачова, естетика – філософська наука про прекрасне в дійсності та мистецтві, особливості пізнання та перетворення світу за законами краси, загальні закономірності мистецтва. Естетичні закони й категорії, взаємодія творчості та виконавчої майстерності пронизують усі аспекти естетичної вихованості [8].

Вивчаючи науковий досвід М.Колеснікова, О.Колеснікової, В.Лозового та ін., зазначаємо, що складовими цієї науки є дослідження сутності естетичного як вияву ціннісного ставлення людини до дійсності (специфіка,

природа, творчий потенціал естетичного), а також основ і результатів художньої діяльності людини (своєрідність, природа художнього таланту, самотність мистецтва) [3].

У процесі теоретичного аналізу психолого-педагогічного доробку Г.Гуріної, М.Колеснікова, О.Колеснікової, І.Корольової, В.Лозового, Б. Лихачова, Л.Масол, С.Сургай та ін. було з'ясовано, що предметом естетики є чуттєве пізнання навколишньої дійсності з її різноманітними напрямками: природою, суспільством, людиною та її діяльністю в усіх життєвих галузях. Вона тісно пов'язана та взаємодіє з гуманітарними науками (педагогікою, соціологією, логікою та ін.), крім того, є теорією для прикладних естетичних та мистецтвознавчих наук.

Так, у словнику «Естетика: словник найбільш уживаних термінів» записано, що до складу естетики входять відносно самостійні дисципліни: теорія художньої творчості, теорія дизайну, теорія естетичного виховання [4, с. 13], навчальному посібнику «Естетика» зазначено, що естетичне виховання – це «система заходів, спрямованих на вироблення в людини здатності сприймати, правильно розуміти, цінувати і створювати прекрасне й піднесене в житті та мистецтві» [3, с. 14]. Отже, предметна галузь естетики як науки (природа естетичного, художнього таланту, художньої творчості особистості) окреслює мету, завдання, зміст естетичного виховання особистості.

Узагальнюючи зміст сучасних психолого-педагогічних досліджень (А. Алексюк, І. Андрощук, О.Бованенко, Л.Глазунова, І.Кохан, В. Кудін, Т. Кутузова, Г.Троцько, І. Ушакова, Г.Шевченкота ін.), акцентуємо, що естетичне виховання є практичним завданням для педагогічних і науково-педагогічних працівників закладів вищої освіти (далі ЗВО).

ЗВО історично є середовищем гуманізму, демократизму, загальнолюдських цінностей, ланкою органічного зв'язку зі світовою та національною історією, культурою, традиціями, джерелом вищих духовних цінностей, навіть й естетичних. Навчання у ЗВО – «це момент, коли молода людина здійснює вибір смислу життя, зокрема й відповідно до естетичних ідеалів» [1, с. 3].

Студенти – це та соціальна група, що є духовно-творчим ядром ЗВО та взагалі суспільства. Саме студентська молодь являє собою «майбутнє в теперішньому», є ключовим джерелом енергії, ціннісні орієнтації якого кардинально впливають на перспективи розвитку суспільства в цілому та орієнтації на подальше підняття духовних національних стандартів на нові висоти, ініціатором нововведень, установок, ідей тощо.

Зважаючи на це, у системі вищої педагогічної освіти має бути приділено значну увагу саме естетичному вихованню майбутніх фахівців, розгляду конкретних шляхів та засобів естетичного виховання під час освітнього процесу, що є запорукою активного розвитку духовно-естетичних характеристик молоді.

У процесі особистісного та професійного розвитку майбутнього фахівця, формування його громадянської свідомості, здатності сприймати, розуміти та примножувати цінності духовної культури, зазначила І. Кохан,

«суттєве місце належить питанням, пов'язаним із залученням студентської молоді до світу прекрасного, набуттям нею досвіду творчого освоєння та використання естетичних цінностей. Звідси пріоритетного характеру набувають завдання ефективної організації естетичного виховання студентської молоді, використання на практиці найважливіших форм і засобів впливу на її естетичну свідомість і поведінку» [7, с. 3].

Естетичне виховання студентської молоді, за визначенням сучасних науковців, дослідників це: процес набуття мистецьких знань і вмінь; засіб особистісного розвитку на підставі виявлення: творчих можливостей майбутніх фахівців, їхніх професійних здібностей, музичних, естетичних потреб та інтересів, що ґрунтуються на історичному досвіді свого народу, прийнятті полікультурного простору, ціннісному ставленні до етнонаціональної специфіки (О.Кедіс, Н.Шарата) [12]; цілеспрямований процес, покликаний розвивати сучасну суспільно та творчо активну людину зі свідомою життєвою позицією, сформованою на прикладах вічних людських цінностей і високої культури, здатну критично сприймати дійсність та привносити красу в процес і результат життєдіяльності у всіх її виявах (Т.Батрак) [2].

Проаналізувавши погляди вчених, констатуємо, що важливими завданнями естетичного виховання студентської молоді є формування естетичних понять, поглядів і переконань (розуміння прекрасного, уміння давати правильну естетичну оцінку фактам, явищам, процесам тощо); творчих здібностей, естетичних мотивів, інтересів; потреб художнього саморозвитку; художньо-естетичних смаків і почуттів, переживань, реакцій; гідного естетичного ідеалу та вміння бачити красу творчості; естетичного сприйняття, уміння і навичок творити прекрасне в житті; забезпечення методичної та теоретичної готовності випускників ЗВО втілювати естетичне виховання в подальшій роботі; удосконалення художньої грамотності, ознайомлення з національною та світовою культурною спадщиною, із сучасним мистецтвом тощо.

Метою естетичного виховання у ЗВО є формування в майбутнього фахівця естетичної культури – здатності до естетичного освоєння довкілля, повноцінного сприймання, правильного розуміння прекрасного в мистецтві й житті, прагнення й уміння будувати своє життя та діяльність за законами краси. Кінцева мета естетичного виховання – «формування готовності особистості до естетичної діяльності як важливого компонента естетичної культури» [12, с. 400]. Різновидами цієї діяльності є: організація естетичного середовища, в якому знаходиться особистість; конкретна творча діяльність у галузі мистецтва; пропаганда мистецтва та естетичних ідеалів; естетична виразність у навчальній, виробничій та побутовій діяльності; виявлення естетичної культури у взаєминах із людьми [12].

Важливо зауважити, що естетичне виховання молоді людини саме в університетському середовищі відбувається під час навчальної, науково-дослідної, організаційно-громадської, побутово-відпочинкової та інших видах діяльності.

Учена Г. Шевченко виділила сукупність основних естетичних компонентів, які лежать в основі здійснення естетизації студентської молоді в навчально-виховному процесі вищої школи: естетична спрямованість взаємодії викладача та студента, повне порозуміння й естетичні переживання під час діалогової форми спілкування; естетичний світ, загальна культура, інтелектуальність викладача та студента; естетичні аспекти змісту освіти, які потребують естетичного сприймання на аксіологічних і гедоністичних основах як естетичної цінності; емоційна насиченість, витонченість, естетична виразність викладу матеріалу; культура думки та краса слова; мажорна, поетична тональність навчально-виховного процесу; образність мислення, постійне спілкування з мистецтвом як засобом пізнання й естетичних переживань [13, с.5].

Відповідно розвиток естетичної культури майбутніх фахівців необхідно здійснювати, враховуючи принципи та особливості їхньої професійної орієнтації, професійної спрямованості в педагогічних ЗВО. Враховуючи напрацювання фундаторів професійної педагогіки (С.Батишев, І.Зимня, І.Зязюн, Н.Кузьміна, О.Новиков, Г.Петрова Ю.Татур та ін.), виокремимо низку компонентів професіограми майбутнього педагога: художню спрямованість особистості (високорозвинений естетичний ідеал); естетичну активність педагога як необхідну складову активної життєвої позиції, активне ставлення до духовних цінностей; інтерес до естетики, до історії мистецтва, питань театральної культури й практичних проблем естетичного виховання; потребув спілкуванні з мистецтвом, активній естетичній освіті, самоосвіті та самовихованні; органічне поєднання інтересу до професійно-педагогічної спрямованості з інтересом до мистецтва, рівень духовної та естетичної культури (володіння загальнотеоретичними, спеціальними, психолого-педагогічними знаннями; розуміння сутності та специфіки естетичної свідомості, естетичної діяльності; усвідомлення сутності мистецтва, знання його різноманітних видів та їх особливостей; обізнаність із сучасною теорією естетичного виховання та використанням педагогічних принципів, форм, методів естетичного виховання, практична підготовленість педагога, що уможливорює забезпечення високого рівня естетичного виховання особистості вихованців, володіння методикою естетичного виховання в освітньому процесі навчального закладу; організація позааудиторних заходів емоційно-естетичного спрямування: творчі зустрічі, екскурсії, вечори тощо), естетична культура поведінки педагога, педагогічний такт, цілеспрямованість; культуру мовлення (виразність та емоційність); зовнішній естетичний вигляд та психічні процеси педагога, що забезпечують високий рівень естетичного виховання особистості; гармонію наочно-образного та логічного мислення; високий рівень розвитку емоційної сфери, естетичного сприймання, відтворювального й творчого смаку; наявність і використання професійно-педагогічних і художньо-творчих здібностей життєдіяльності педагога [9, с. 109–111].

Найбільш вагомими засобами впливу на естетичну вихованість студентської молоді є: естетична освіченість; мистецтво в усіх його різновидах; естетично спрямована творчо-продуктивна діяльність та

університетське докiлля. Зазначимо, що важливо в кожному університеті формувати відповідний культуротворчий простір, що з естетичного погляду охоплював би й навчальну, і виховну, і мистецьку, й організаційну, і громадську діяльність студентів.

Так, у ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет» на факультеті початкової, технологічної та професійної освіти значну увагу приділено естетичному вихованню студентів – майбутніх викладачів, учителів початкових класів, музики та хореографії. Серед пріоритетів навчально-виховної роботи на факультеті важливим є створення гуманістично зорієнтованого середовища для активної життєдіяльності студентства, спрямованого на творчий саморозвиток і самореалізацію особистості, насамперед, у процесі культурно-естетичної діяльності, що сприяє переходу студентів в активний суб'єкт виховання, спрямовує на підвищення рівня естетичної культури, дозволяє визначати й використовувати творчий потенціал студентів.

Ефективність естетичного виховання студентів значно залежить від умілого використання викладачами різноманітних форм і методів роботи: лекції, круглі столи, бесіди, дискусії, конференції, ділові й рольові ігри на етичні теми, театралізовані вистави, концерти, творчі конкурси, музичні вітальні, вечори мистецтв, виставки творчих робіт тощо.

Кафедра музики і хореографії забезпечує навчально-виховний процес спеціальності 013 Початкова освіта (додаткова професійна кваліфікація: Учитель музики початкової школи або Керівник дитячого хореографічного колективу).

Професійна підготовка учителя музики початкової школи передбачає теоретичне та практичне засвоєння дисциплін: «Основи сценічно-творчого мистецтва», «Постановка голосу», «Музично-образотворчі основи соціально-педагогічної діяльності», «Основний музичний інструмент», «Народний костюм і сценічне мистецтво», «Теорія музики і сольфеджіо», «Історія музичного мистецтва» тощо; керівника дитячих хореографічних колективів: «Творча майстерня», «Теорія і методика класичного танцю», «Теорія і методика народного танцю», «Теорія і методика історико-побутового танцю», «Мистецтво балетмейстера», «Народний костюм і сценічне мистецтво», «Історія хореографічного мистецтва» тощо.

Метою викладання навчальних дисциплін є: стимулювання творчого потенціалу особистості; надання студентам загальноестетичних і мистецтвознавчих знань; засвоєння знань мови мистецтва, явищ світової художньої культури; розвиток загальних і спеціальних здібностей, художньо-образного мислення, творчої майстерності; формування гармонійно розвиненої особистості, що має естетичний смак, здатної чуйно сприймати красу предметного світу; підвищення культурного рівня майбутніх педагогів; виховання потреби та здатності до художньо-творчої самореалізації та духовного самовдосконалення, естетичного ставлення до дійсності та емоційно-ціннісного ставлення до мистецтва, світоглядних уявлень і ціннісних орієнтацій, розуміння зв'язків мистецтва з природним і культурним

середовищем, життєдіяльністю людини, сучасною технікою, засобами масової інформації тощо.

Отже, майбутні педагоги оволодівають фундаментальними знаннями в галузі музичної педагогіки й методики її викладання в загальноосвітніх навчальних закладах, сучасними технологіями в освіті; вивчають форми, засоби й методи хореографічно-педагогічної діяльності; усвідомлюють специфіку художньо-образної мови хореографії й музики, їх цілісність з іншими видами мистецтва на основі єдності універсальних художньо-естетичних категорій; отримують глибокі історико-теоретичні знання про наявні вітчизняні й зарубіжні системи хореографічного та музичного виховання, про сучасні підходи до вивчення танцювальних і музичних здібностей, їх формування й розвиток в учнів загальноосвітніх навчальних закладів.

Із метою покращення навчально-виховної роботи, а отже, й естетичного виховання на кафедрі музики і хореографії створено творчі колективи з викладачів і студентів: оркестр народних інструментів (у репертуарі колективу – сюїта з музики Г.Свиридова до п'єси О.Пушкіна «Заметіль», сюїта сучасного композитора І.Бояшова «Горбоконики», цикли тематичних концертів української та зарубіжної інструментальної й вокальної музики тощо; хор (репертуар уміщує обробки народних пісень, твори композиторів-класиків, сучасну музику тощо); вокальний ансамбль «Веснянка» (репертуар уміщує обробки українських народних пісень тощо); тріо баяністів «ДоМиНо» (репертуар уміщує музику різних авторів, різних епох і стилів); ансамбль народних інструментів; хореографічні колективи (репертуар уміщує класичні, народно-сценічні, сучасні танці).

На факультеті організуються творчі зустрічі студентів і викладачів із народним артистом України В.Писаревим, почесним громадянином м. Слов'янська М.Ростроповичем та ін.

Студенти активно займаються самоосвітнім, професійним самовдосконаленням: відвідують оперні та балетні вистави, концерти (музичний (симфонічний, камерний, фортепіанний тощо), літературний (художнє читання), естрадний (вокальна й інструментальна музика, гумористичні розповіді, пародії, циркові номери тощо)), залучаються до майстер-класів із класичного та сучасного танцю, беруть участь у конкурсах та олімпіадах, що проводяться в інших мистецьких навчальних закладах України («Студентська весна» у м. Києві, пісенний фестиваль «Кришталевий Трускавець», «Пісня без кордонів» у м. Святогірськ, «Арт клавір» у м. Києві, «Містерія танцю» у м. Полтаві, «Зірки та зіроньки» тощо).

Наголосимо, що кожен вид роботи доповнює та збагачує естетичне виховання студентів, підсилює естетичне сприйняття, впливає на розвиток морально-естетичних почуттів, культури, творчого мислення особистості.

Проведені спостереження, опитування студентів (враження від різних форм виховної роботи; визначення свого рівня естетичної вихованості; найбільш цікаві форми виховної роботи тощо) уможливили констатувати позитивний вплив упроваджених форм і методів виховної роботи, що сприяли культурно-естетичному розвитку та набуттю студентами естетичних

цінностей, прагненню досягти естетичного ідеалу, сформованості естетичних почуттів, потреб, смаків, що дозволяють підвищувати результативність естетичної вихованості майбутніх фахівців.

Висновки. Підсумовуючи розглянуту проблему, констатуємо, що естетичне виховання майбутніх педагогів відбувається не лише в процесі самоосвіти та самовиховання, а значно залежить від педагогічних ЗВО та культурних установ, завдання яких – допомогти молодим людям у їхньому прагненні бути естетично вихованими, культурно освіченими, творчими та самодостатніми особистостями, жити за законами краси та самостійно творити її.

Позитивний досвід роботи з естетичного виховання в Донбаському державному педагогічному університеті на факультеті початкової, технологічної та професійної освіти свідчить, що заклад вищої освіти здійснює підготовку естетично компетентних фахівців педагогічного профілю, здатних орієнтуватися на майбутнє й, водночас, виховує всебічно розвинену, творчу особистість.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Бані-Ісса Х.М.Д. Естетичне виховання у вищих навчальних закладах України у сучасний період: автореф. дис... канд. пед. наук: 13.00.01 / Луган. держ. пед. ун-т ім. Т.Шевченка. Луганськ, 2002. – 16 с.
2. Батрак Т.В. Естетичне виховання студентів засобами зарубіжної художньої культури як міждисциплінарна проблема. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка*. 2015. №1. С. 195–201.
3. Естетика: Навч. посіб. / за ред. В.О.Лозового. Київ: Юрінком Інтер, 2003. 208 с.
4. Естетика: словник найбільш уживаних термінів (українською та російською мовами) / уклад. Г.Г.Гуріна. Харків: ХДАК, 2005. 91 с.
5. Концепція художньо-естетичного виховання учнів у загальноосвітніх навчальних закладах / за ред. Л.Масол. *Шкільний світ*. 2002. №9. С. 1–15.
6. Корольова І.І. Естетичне виховання студентів вищих педагогічних навчальних закладів у процесі культуротворчої діяльності: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07 / Уман. держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. Умань, 2012. 200 с.
7. Кохан І.І. Естетичне виховання у процесі особистісного та професійного розвитку майбутнього фахівця. *Наукова скарбниця освіти Донеччини*. 2013. № 1 (14). С. 117 – 119.
8. Лихачев Б. Т. Теория эстетического воспитания школьников. Москва: Просвещение, 1985. 176 с.
9. Петрова Г.А. Вопросы эстетической подготовки будущего учителя. Казань, 1976. 198 с.
10. Радкевич В.О. Концепція професійно-художньої освіти. *Професійно-технічна освіта*. 2000. №. 2. С. 43–47.

11. Сургай С.О. Естетичне виховання студентської молоді засобами масової інформації: дис. ... кандидата пед. наук: 13.00.07 / Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля. Луганськ, 2010. 214 с.
12. Шарата Н., Кедіс О. Художньо-естетичне виховання студентської молоді миколаївського національного аграрного університету. *Науковий вісник МДУ імені В.О.Сухомлинського*. 2018. Вип. 1 (60). С. 398–402.
13. Шевченко Г.П. Естетизація навчального процесу у вищій школі. *Гуманізація навчально-виховного процесу: наук.-метод. зб. / за ред. Легенького Г.Л., Сипченка В.І.* Слов'янськ: ІЗМН-СДП, 1998. Вип. IV. С. 3–6.

Стаття надійшла до редакції 18.11.2019.

ГРИЩЕНКО Татьяна

кандидат педагогических наук, доцент, доцент кафедры музыки и хореографии ГВУЗ «Донбасский государственный педагогический университет»

ул. генерала Батюка, 19, г. Славянск, Донецкой области, Украина, 84116

E-mail: grichenko.nataly83@gmail.com

ЭСТЕТИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ СТУДЕНЧЕСКОЙ МОЛОДЕЖИ В СИСТЕМЕ ПЕДАГОГИЧЕСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ УКРАИНЫ

Резюме. В статье указано, что в системе высшего педагогического образования должно быть уделено значительное внимание эстетическому воспитанию будущих специалистов, рассмотрению конкретных путей и средств эстетического воспитания в образовательном процессе, что является залогом активного развития духовно-эстетических характеристик молодежи. Выяснено, что важными задачами эстетического воспитания студенческой молодежи является формирование эстетических понятий, взглядов и убеждений; творческих способностей, эстетических мотивов; потребности художественного саморазвития; художественно-эстетических вкусов, чувств, реакций; достойного эстетического идеала и умения видеть красоту творчества; умений и навыков творить прекрасное в жизни; методической и теоретической готовности выпускников УВО внедрять эстетическое воспитание в педагогическую деятельности и т.д. Подчеркнуто, что развитие эстетической культуры будущих специалистов необходимо осуществлять, учитывая принципы и особенности их профессиональной ориентации, профессиональной направленности в педагогических УВО, и выделено ряд компонентов профессиограммы будущего педагога: художественная направленность личности; эстетическая активность педагога как необходимая составляющая активной жизненной позиции, активное отношение к духовным ценностям; наличие и использование педагогических и художественно-творческих способностей жизнедеятельности педагога и т.д. Акцентируется, что в ГВУЗ «Донбасский государственный педагогический университет» на факультете начального, технологического и

професіонального образования значительное внимание уделено эстетическому воспитанию студентов, среди приоритетов учебно-воспитательной работы на факультете важным является создание гуманистически ориентированной среды для активной жизнедеятельности студенчества, направленной на творческое саморазвитие и самореализацию личности, прежде всего, в процессе культурно-эстетической деятельности, что способствует переходу студентов в активный субъект воспитания, направляет на повышение уровня эстетической культуры, позволяет определять и использовать творческий потенциал студентов.

Ключевые слова: эстетическое воспитание, учреждение высшего образования, специалисты педагогического профиля, будущие специалисты.

GRISHCHENKO Tatiana

Candidate of Pedagogical Sciences, Assistant Professor of the department music and choreography of SHEI «Donbas State Pedagogical University»

General Batyuk Str., 19, Slovyansk, Ukraine, 84116

E-mail: grichenko.nataly83@gmail.com

AESTHETIC UPBRINGING OF STUDENT YOUTH IN THE SYSTEM OF PEDAGOGICAL EDUCATION OF UKRAINE

Summary. In the article it is noted that in the system of higher pedagogical education is to pay great attention to the aesthetic upbringing of future specialists, to the analysis of concrete ways and means of the aesthetic upbringing during the educational process which is the key to the active development of the spiritual-aesthetic characteristics of the youth. It is emphasized that at the SHEI “Donbas State Pedagogical University” at the Faculty of Primary, Technological and Vocational Education great attention is paid to the aesthetic upbringing of students, among the priorities of educational-upbringing work the most important is creating humanistically oriented environment for active life activities of the students directed to creative self-development and self-realization of the personality, foremost, in the process of the cultural-aesthetic activities that contribute to transference of the student into the active subject of upbringing, direct to raising the level of aesthetic culture, allow determining and using the creative potential of the students.

Keywords: aesthetic upbringing, institution of higher education, specialists of pedagogical profile, future specialists.

Abstract. Introduction. One of the defining strategic principles of modern educational policy in Ukraine is the humanization of education as an integral part of the reform and democratization of public life, which is based on ensuring the priority of human values, creating conditions for the development of a free creative personality with a high level of knowledge and aesthetic culture and spirituality.

Analysis of publications. The problems of the aesthetic upbringing of the student youth of higher school have been studied by A. Aleksyuk, Kh. M. D. Bani-Issa, L. Hlazunova, V. Kudin, T. Kutuzova, H. Padalka, O. Rudnytska, I. Ushakova, H. Shevchenko etc., who underline that at the institutions of

education it is necessary to create the optimal pedagogical conditions for forming the aesthetic culture of the youth.

Purpose. The purpose of the article is to highlight the content and peculiarities of modern aesthetic upbringing in the system of the professional training of specialists of the pedagogical profile.

Results. In the system of higher pedagogical education, considerable attention should be paid to the aesthetic upbringing of future specialists, consideration of specific ways and means of the aesthetic upbringing during the educational process, which is the key to the active the development of spiritual-aesthetic characteristics of young people.

The efficiency of the aesthetic upbringing of students depends greatly on the skilful use of various forms and methods by lecturers: lectures, round tables, talks, discussions, conferences, business and role-playing games on ethical topics, theatrical performances, concerts, creative competitions, musical greeting clubs, parties, art parties, exhibitions of creative works, etc.

The purpose of using various forms and methods of work by lecturers are: stimulating the creative potential of the individual; providing students with general aesthetic and art knowledge; mastering knowledge of the language of art, phenomena of world artistic culture; developing general and special abilities, artistic-figurative thinking, creative skills; forming a harmoniously developed personality, having an aesthetic taste, capable of sensitively perceiving the beauty of the subject world; raising the cultural level of future teachers; upbringing the need and ability for artistic and creative self-realization and spiritual self-perfection, aesthetic attitude to reality and emotional-value attitude to art, worldviews and value orientations, understanding the connection of art with the natural and cultural environment, human vitality, modern technics, mass media, etc.

Conclusions. Summarizing the problem, it is stated that the aesthetic upbringing of future pedagogues takes place not only in the process of self-education and self-upbringing, but largely depends on pedagogical institutions of higher education and cultural institutions, which tasks are to help young people in their desire to be aesthetically brought up, aesthetically educated, creative and self-sufficient personalities, to live by the laws of beauty and create it themselves.

REFERENCES

1. Bani-Issa, Kh. M. D. (2002). Estetychne vykhovannia u vyshchykh navchalnykh zakladakh Ukrainy u suchasnyi period [Aesthetic Upbringing at Higher Educational Institutions of Ukraine at the Modern Period]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Luhansk [in Ukrainian].
2. Batrak, T. V. (2015). Estetychne vykhovannia studentiv zasobamy zarubizhnoi khudozhnoi kultury yak mizhdystsyplinarna problema [Aesthetic Upbringing of Students by Means of Foreign Art Culture as a Interdisciplinary Problem]. *Naukovi zapysky Ternopilskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Serii: Pedahohika – Scientific Notes of Ternopil National Pedagogical University named after Volodymyr Hnatiuk. Series: Pedagogy, 1, 195–201* [in Ukrainian].

3. Kolesnikov, M. P., Kolesnikova, O. V., Lozovoi, V. O. et all. (2003). *Estetyka: Navch. posib. [Aesthetics: Educational Guideline]*. V. O. Lozovoi (Ed.). Kuiv: Yurinkom Inter [in Ukrainian].
4. Hurina, P. P. (Ed.). (2005). *Estetyka: slovnyk naibilsh uzhyvanykh terminiv (ukrainskoiu ta rosiiskoiu movamy) [Aesthetics: Dictionary of the Most Used Terms (in Ukrainian and Russian)]*. Kharkiv: KhDAK [in Ukrainian].
5. Masol, L. (Ed.). (2002). *Kontsepsiia khudozhno-estetychnoho vykhovannia uchniv u zahalnoosvitnikh navchalnykh zakladakh [Conception of Art-Aesthetic Upbringing of Pupils of Secondary Comprehensive educational Institutions]*. *Shkilnyi svit – School World*, 9, 1–15 [in Ukrainian].
6. Korolova, I. I. (2012). *Estetychne vykhovannia studentiv vyshchykh pedahohichnykh navchalnykh zakladiv u protsesi kulturotvorchoi diialnosti [Aesthetic Upbringing of Students of Higher Educational Institutions in the Process of Cultural-Creative Activities]*. *Candidate's thesis*. Uman [in Ukrainian].
7. Kokhan, I. I. (2013). *Estetychne vykhovannia u protsesi osobystisnoho ta profesiinoho rozvytku maibutnoho fakhivtsia [Aesthetic Upbringing in the Process of Personality and Professional Development of the Future Specialist]*. *Naukova skarbnytsia osvity Donechchyny. Naukovo-metodychnyi zhurnal – Scientific Treasury of Education of Donetsk region. Scientific-Methodical Journal*, 1 (14), 117 – 119 [in Ukrainian].
8. Likhachev, B. T. (1985). *Teoriia esteticheskogo vospitaniia shkolnikov [Theory of Aesthetic Upbringing of Pupils]*. Moskva: Prosveshchenie [in Russian].
9. Petrova, G. A. (1976). *Voprosy esteticheskoi podgotovki budushchego uchitelia [Issues of Aesthetic Training of the Future Teacher]*. Kazan [in Russian].
10. Radkevych, V. O. (2000). *Kontsepsiia profesiino-khudozhnoi osvity [Conception of Vocational-Professional Education]*. *Profesiino-tekhnichna osvita – Vocational-Technical Education*, 2, 43–47 [in Ukrainian].
11. Surhai, S. O. (2010). *Estetychne vykhovannia studentskoi molodi zasobamy masovoi informatsii [Aesthetic Upbringing of Student Youth by Mass Media]*. *Candidate's thesis*. Luhansk [in Ukrainian].
12. Sharata, N., & Kedis, O. (2018). *Khudozhno-estetychne vykhovannia studentskoi molodi mykolaivskoho natsionalnoho ahrarnoho universytetu [Art-Aesthetic Upbringing of Student Youth of Mykolaiv National Agricultural University]*. *Naukovyi visnyk MDU imeni V. O. Sukhomlynskoho. Serii: Pedagogical Sciences*, 1 (60), 398–402 [in Ukrainian].
13. Shevchenko, H. P. (1998). *Estetyzatsiia navchalnoho protsesu u vyshchii shkoli [Aesthetization of the Educational Process at Higher School]*. H. L. Lehenkyi, & V. I. Sypchenko (Eds.). *Humanizatsiia navchalno-vykhovnoho protsesu: Nauk.-metod. zb. – Humanization of Educational-Upbringing Process: Scientific-Methodical Collection of Works, IV*, 3–6 [in Ukrainian].

(англійською переклала В. Слабоуз – канд.філол. наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов ДДПУ)